

лі дистанційного навчання і складний матеріал з предмету) (класно-дистанційна форма).

- Учнівська молодь бере участь в окремих навчальних тематичних вебінарах, які обговорюються на очних заняттях. Разом із цим використовуються інші форми навчання з використанням мережевих і технологій Веб 2.0 (модифіковане очно-дистанційне навчання).

Отже, глобалізація стимулює активність особистості, вказує на необхідність підготовки її до майбутнього, ставить нові цілі і завдання перед системою освіти. Тому можливості, надані Інтернетом і дистанційним спілкуванням, стали основою формування нової інтернаціональної освіти. Універсальність дистанційного навчання сприяє формуванню освітнього потенціалу учнівської молоді і за короткий час формує вміння отримувати, освоювати, перетворювати і використовувати в житті величезну кількість інформації. Утім середовище дистанційного навчання Moodle може ефективно використовуватися як майданчик для дискусій, для спілкування з колегами, одногрупниками, учнями, батьками, незалежно від місця їх розташування, для організації дистанційного етапу навчального процесу з

метою поглиблення й підвищення якості знань і діагностики, для надання учнівській молоді консалтингової підтримки і консультативної допомоги з метою формування предметної компетентності.

Саме доцільне використання цифрових технологій формує прогресивну парадигму викладацької діяльності під час дистанційної форми навчання, що забезпечує формування освітнього потенціалу учнівської молоді з високою результативністю та рівним доступом до якісної освіти, яка відповідає вимогам XXI ст.

Література

1. Башева Е. І. (и другие) Образовательные модели и технологии работы с одаренными детьми. — Красноярск: ККИПКПО, 2011. — 24 с.
2. Биков В. Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології: монографія / [В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін.] / Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. — К.: Атіка, 2005. — С. 77–140.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. (затверджено Постановою МОН України В.Г.Кременем 20 грудня 2000 р.)
4. Моисеев Е. Дистанционное образование в школе // Директор школы. Украина, — 2010. — №2.

УДК 37.016

МОДЕЛЮВАННЯ УРОКУ ІСТОРІЇ, СПРЯМОВАНОГО НА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Десятов Дмитро Леонідович,

Доцент Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, ddesjatov@gmail.com.

Анотація. У статті розглядаються основні принципи моделювання уроку історії, спрямованого на формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів. Визначається дидактичний зв'язок між інформаційно-комунікаційними технологіями, методами та формами навчання.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, процес навчання історії, методи, форми навчання.

Щоб спрямувати урок історії на формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів, учитель під час планування і проектування процесу навчання має визначити дидактичну доцільність використання конкретної інформаційно-комунікаційної технології. Дидактична доцільність використання ІКТ може бути виявлена через встановлення зв'язку останніх з відповідними формами, методами, методичними прийомами, які планує використати вчитель, організовуючи навчальний процес.

Подібний зв'язок обумовлений сутністю й технологічною природою ресурсу чи ж окремого сервісу, який учитель планує використати в процесі організації навчальної діяльності учнів. Як приклад, для ілюстрації, ми можемо взяти такі хмарні сервіси, як Google Drive, OneDrive. Технічні можливості цих мережевих сервісів полягають в тому, що будь-які документи чи продукти можуть створюватися як в синхронному, так і асинхронному режимі. Користувачі мо-

жуть завантажувати, створювати, редагувати й здійснювати обмін документами між собою.

Подібні технічні можливості дозволяють організувати групову, позаурочну, кооперативну діяльність учнів у процесі виконання навчального завдання.

Спробуємо наочно показати відповідний зв'язок між конкретними інформаційно-комунікаційними технологіями та відповідними формами навчання (табл. 1). За основу встановлення відповідного зв'язку ми взяли одну з найбільш поширених класифікацій форм навчання за кількістю учнів. Названі в другій колонці таблиці ІКТ подаються тільки як приклад, й не служать вичерпним чи повним переліком інформаційно-комунікаційних технологій, які можуть бути використані в навчальному процесі.

Як стає помітним з таблиці, для застосування індивідуальної і фронтальної форм навчання, за наявності комп'ютера в класі й проектора, учитель може використовувати одні й ті ж самі інформаційно-комунікаційні технології. Проте, для організації роботи в

Таблиця 1

Зв'язок між інформаційно-комунікаційними технологіями і формами навчання

Форма навчання	Інформаційно-комунікаційні технології
Індивідуальна	Power Point, Word, Excel, Publisher
Групова	Padlet, WikiWall, OneDrive, Google Drive, Google Maps, RealTimeBoard, Google Groupes, Bubbl.us, Dableboard
Фронтальна	Power Point, Word, Excel, Publisher

групі вимагається використання ПКТ, технічні характеристики яких дозволяють школярам працювати над спільним продуктом. Головна перевага використання подібних інформаційно-комунікаційних технологій у процесі організації навчання полягає в тому, що у вчителя з'являється можливість застосувати групову форму навчання учнів у позаурочний час, наприклад, під час виконання домашнього завдання, що зробити в умовах традиційної системи організації навчання дуже складно.

Попри це, найважливішим моментом у цьому процесі, є кооперативний характер роботи учнів над спільним продуктом, який повністю ґрунтується на позитивній взаємозалежності між учнями. Адже згадані в таблиці мережеві сервіси WikiWall, Padlet, RealTimeBoard, які призначені для створення електронної стіни, дозволяють одночасно працювати над спільним продуктом необмеженій групі користувачів.

Також учитель у процесі планування навчального процесу, який у сучасних умовах не обмежується тільки проведенням уроку, має встановити зв'язок між методами навчання, які він має намір використати, і відповідними інформаційно-комунікаційними технологіями, що зможуть стати основою застосування відповідного методу. Оскільки метод навчання історії визначається як впорядкований спосіб взаємодії учасників навчального процесу, спрямований на досягнення цілей і завдань шкільної історичної освіти, подібний зв'язок має умовний характер. Проте, у загальному вигляді ми все ж таки можемо його встановити, виходячи з того, що конкретні ПКТ визначають спосіб поєднання вчительської й учнівської діяльності та характер пізнавальної діяльності учнів під час їх використання в навчально-виховному процесі (табл. 2).

Оскільки в процесі навчання історії дискусія розглядається як ціла група методів, що дозволяє най-

більш ефективно впливати на процес формування предметної компетентності учнів, у цій частині ми спробуємо визначити дидактичний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій саме для організації навчальної дискусії. Найпростіший варіант — це створення в соціальній мережі віртуальної навчальної спільноти, учасники якої будуть об'єднані спільною ідеєю, метою й атмосферою навчання, і, у якій навчальний процес буде здійснюватися на основі діалогу й кооперативного характеру діяльності учнів. Віртуальну навчальну спільноту можна розглядати як специфічне навчальне середовище, або ж своєрідний віртуальний клас, що має принципово нові дидактичні можливості та створює умови для досягнення учнями високих навчальних результатів.

Найпоширенішим і найпростішим варіантом застосування віртуальної навчальної спільноти у навчанні історії є їх використання для проведення дискусій з питань, які обговорювались на уроці, але за недостатністю часу чи інформованості її учасників, так і не були розкриті в повному обсязі. Обговорення проблеми у спільноті дає учням можливість більш ґрунтовно дослідити питання, обговорити всі нюанси теми, відшукати в літературі чи Інтернеті переконливі аргументи для підкріплення власної позиції.

Оскільки проведення дискусії не обмежено часом, то в учнів є можливість повертатися до неї через деякий час у разі озайомлення з новими фактами, які могли б змусити опонентів змінити свою точку зору.

Важливо, що в спільноті учні мають можливість пропонувати власні теми для обговорення. Якщо у звичайному класі урок розвивається за планом, в основному складеним учителем, а учні можуть обговорювати лише теми, дотичні до змісту шкільної програми, то у навчальній спільноті таких обмежень просто не існує. Тут учні самостійно пропонують теми для обговорення й охочіше виступають у ролі модераторів. Учитель у такій ситуації може залишатись «поза кадрами» і втручатися у процес спілкування учнів лише у разі виникнення потреби у цьому, аби зорієнтувати учнів, у якому напрямку їм необхідно рухатись, щоб розв'язати проблемне питання. Такий підхід стимулює в учнів пізнавальний інтерес до історії, активізує дослідницьку діяльність, розвиває самостійність і відповідальність.

Моделюючи й організовуючи процес, який передбачає активну навчальну діяльність учнів у позаурочний час, учителю слід враховувати, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій, перебу-

Таблиця 2

Зв'язок між інформаційно-комунікаційними технологіями і методами навчання

Методи навчання	Інформаційно-комунікаційні технології
Пояснювально-ілюстративний	Power Point, Word, Excel, Publisher, OneNote, Panoramio, SmartBoard
Репродуктивний	Power Point, Word, Excel, Publisher, Wikimapia, Picasa
Метод проблемного викладу матеріалу	Freemind, Bubbl.us, RealTimeBoard
Частково-пошуковий	Del.icio.us, Bobrdobr.ru, YouTube
Дослідницький	Google, Ukr.net, Yandex та інші пошукові системи
Метод проектів	Twiddla, Blogger, Google-sites, Edukit, Ucoz, Googleartprogect
Дискусія	Google+, Facebook, Twitter, Yammer та інші соціальні мережі

ває в тісному зв'язку з процесом формування інших ключових компетентностей учнів, зокрема комунікативної. Наприклад, застосування інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяють організувати навчальну комунікацію між усіма учасниками навчально-виховного процесу в позаурочний час, сприятиме формуванню здатності учня, як особистості, застосовувати у конкретному виді спілкування знання мови, способи взаємодії з людьми, що оточують її та перебувають на відстані, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями.

Також застосування інформаційно-комунікаційних технологій, спрямованих на організацію кооперативної діяльності учнів, дозволить учителю спрямувати процес навчання на формування соціальної компетентності учнів, як здатності особистості продуктивно співпрацювати з партнерами у групі й команді, виконувати різні ролі і функції в колективі. Встановити подібний зв'язок і визначити, наскільки організація процесу навчання історії, спрямована на формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів, учителю дозволить пам'ятка, питання якої можуть служити критеріями для подібного аналізу.

Пам'ятка для вчителя

1. Чи передбачається навчальна комунікація учнів між собою після уроку?

2. Чи передбачаються різні види комунікації учнів? Які інформаційно-комунікаційні технології будуть для цього застосовані?

3. Чи передбачається навчальна комунікація учнів з учителем після уроку? Які інформаційно-комунікаційні технології використає вчитель для забезпечення зворотного зв'язку з учнями?

4. Чи будуть учні використовувати декілька інформаційно-комунікаційних технологій у своїй навчальній діяльності?

5. Чи буде використання інформаційно-комунікаційних технологій стимулювати пізнавальну активність учнів?

6. Чи будуть учні працювати над конкретним продуктом?

7. Чи будуть учні працювати над конкретним продуктом командою?

8. Чи передбачається робота учнів у команді після виконання навчального завдання?

9. Чи будуть учні під час використання інформаційно-комунікаційних технологій виконувати різні соціальні ролі в процесі комунікації між собою?

Отже, учитель історії, плануючи навчальний процес, спрямований на формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів, повинен виходити з таких принципів:

- застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання історії має носити системний і систематичний характер;
- використання інформаційно-комунікаційних технологій має бути дидактично обґрунтованим через визначення зв'язку останніх з відповідними формами, методами, методичними прийомами, які планує використати вчитель у процесі навчання;
- планування й проведення уроку історії з використанням інформаційно-комунікаційних технологій

має надавати інтерактивності і діалоговості характеру навчання, оптимально поєднуючи фронтальну, індивідуальну й групову форми навчання;

- використання інформаційно-комунікаційних технологій має наповнювати навчальну діяльність школярів новим змістом шляхом створення унікального середовища для кооперативного навчання;

- застосування інформаційно-комунікаційних технологій має підвищувати ефективність й результативність навчального-процесу за рахунок оптимізації енерговитрат й розвантаження вчителя й надаючи його діяльності творчого характеру.

Висновки. Системність компетентнісного підходу надає можливість здійснити центрування навчального процесу навколо інформаційно-комунікаційної компетентності, яка символізує стратегічну мету освіти — сформуванню особистості, конкурентоспроможну й успішну в умовах інформаційного суспільства. Подальший розвиток предметних методик навчання неможливий без тісної й гармонійної інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій з інноваційними методами, педагогічними техніками й стратегіями, що використовуються під час навчання.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі полягають у визначенні впливу використання інформаційно-комунікаційних технологій на структуру уроку історії, встановлення дидактичного зв'язку між інформаційно-комунікаційними технологіями і різними формами навчальних занять з історії, що мають специфічні цілі і завдання.

Десятов Д. Л. Моделирование урока истории, направленного на формирование информационно-коммуникационной компетентности учащихся

Аннотация. В статье рассматриваются основные принципы моделирования урока истории, направленного на формирование информационно-коммуникационной компетентности учащихся. Определяется дидактическая связь между информационно-коммуникационными технологиями, методами и формами обучения истории.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, процесс обучения истории, методы, формы обучения.

Desyatov D. L. Modelling a history lesson which is directed at the formation of the students' informative-communicative competence

Annotation. This article describes the basic principles of a history lesson which is directed at the formation of the students' communicative-informative competence. A relation between informative-communicative technologies and methods and forms of teaching is determined.

Keywords: informative-communicative technologies, methodics of teaching history, methods, forms of teaching.

Література

1. Державний стандарт базової та повної загальної освіти [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/often-requested/state-standards>.
2. Жаріков В. З досвіду використання мультимедійних технологій на уроках історії // Історія України. — 2010. — №9. — С. 13–15.
3. Нетьосов С. І. Навчання основ правознавства з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. — Х. : Вид. Група «Основа», 2010. — 127 с.